

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 29.5.2009
СОМ(2009) 250 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО
СЪВЕТА**

**във връзка с контрола на салмонелата от хранителен произход в ЕС към днешна
дата**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И ДО СЪВЕТА

във връзка с контрола на салмонелата от хранителен произход в ЕС към днешна дата

1. ЦЕЛ

Целта на настоящото съобщение е да се информират Европейският парламент и Съветът за ситуацията относно прилагането на разпоредбите на Общността, насочени към контрол на салмонелата, и за резултатите, постигнати след приемането на Регламент (ЕО) № 2160/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 г. относно контрола на салмонела и други специфични агенти, причиняващи зоонози, които присъстват в хранителната верига¹ и на Директива 2003/99/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 ноември 2003 г. относно мониторинга на зоонозите и заразните агенти, причиняващи зоонози². Настоящото съобщение обхваща освен това други законодателни актове на Общността и дейности, насочени към осигуряване/подобряване на контрола на салмонела в хранителната верига.

2. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският център за профилактика и контрол на заболяванията (ECDC) и Европейският орган за безопасност на храните (ЕОБХ) докладваха за 151 995 случая на салмонелоза при човека през 2007 г. в 27-те държави-членки на Европейския съюз (ЕС), което представлява заболяемост от 31,1 на 100 000 души от населението³. Очевидно е обаче, че броят на случаите при човека е далеч по-висок и че за много случаи не е докладвано⁴.

Част от горепосочените случаи при човека са били засечени в 3 131 огнища⁵ на зараза от хранителен произход, което представлява 64,5 % от всички огнища на зараза с установен хранителен произход. Огнищата на салмонела са засегнали 22 705 души, от които 14 % са били хоспитализирани, а 23 са починали. В основата на 95 % от огнищата с известен серотип са били *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium*.

¹ ОВ L 325, 12.12.2003 г., стр. 1.

² ОВ L 325, 12.12.2003 г., стр. 31.

³ Обобщен доклад на Общността за тенденциите и източниците на зоонози и агенти, причиняващи зоонози, в Европейския съюз през 2007 г. (*The EFSA Journal* (2009 г.) 223).

⁴ Научно становище на Експертната група по биологични опасности относно количествена микробиологична оценка на риска по отношение на наличието на салмонела в месото: месото като източник на салмонела при човека. (*The EFSA Journal* (2008 г.), 625, 1—32).

⁵ „Огнище“ означава два или повече случая на зараза при човека, свързани с един и същ източник; такива огнища привличат медийното внимание, за разлика от индивидуалните случаи на зараза.

Заразяването със салмонела при човека може да стане чрез консумация на заразена храна (в повечето случаи) или питейна вода. Продуктите от животински произход, главно яйца и месо (яйчени и месни продукти) фигурират сред основните хранителни източници, но хлебни изделия, плодове, зеленчуци и шоколад също са били причина за възникване на огнища на салмонела.

Допълнителен източник на опасения за общественото здраве е появата на антимикробна резистентност на салмонелозата при човека, произтичаща от употребата на антимикробни средства при отглежданите в стопанства животни⁶.

3. МОНИТОРИНГ НА САЛМОНЕЛАТА

3.1. Мониторинг при човека

С Решение 2000/96/ЕО на Комисията от 22 декември 1999 г. относно заразните болести, които постепенно се обхващат от мрежата на Общността съгласно Решение № 2119/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁷ се установява задължително наблюдение на салмонелозата при човека. Данните от наблюдението се събират от ECDC чрез неговите мрежи в държавите-членки.

3.2. Мониторинг при фуражите, храните и животните

С Директива 2003/99/ЕО се цели да се гарантира, че зоонозите, заразните агенти, причиняващи зоонози, и тяхната антимикробна резистентност са предмет на адекватен мониторинг и че огнищата на инфекции от хранителен произход са предмет на адекватно епидемиологично проучване. Резултатите от мониторинга на храните, животните и фуражите в държавите-членки се изпращат по електронен път до ЕОБХ.

Проучването на огнищата на зараза от хранителен произход и на спорадичните случаи, използвани за определяне на източниците на зараза, позволява да се определи приоритетният ред, по който храните и животинските популации следва да се подложат на мерки, насочени към контрол на салмонелата, с цел възможно най-бързо намаляване на риска за общественото здраве и гарантиране на един цялостен подход. Както ECDC, така и ЕОБХ инвестираха значителни средства в разработването на инструменти и изготвянето на препоръки за подобряване качеството на подобни проучвания.

Данните относно фуражите, животните, храните и хората се събират от ЕОБХ и се представят в годишния обобщен доклад на Общността относно зоонозите. Освен това Експертната група по биологични опасности на ЕОБХ анализира доклада и изготвя препоръки за подобряване на мониторинга и за предприемане на евентуални мерки.

⁶ Вж.: www.who.int/foodborne_disease/resistance

⁷ ОВ L 28, 3.2.2000 г., стр. 50.

Мониторингът на салмонелата бе постепенно хармонизиран посредством използването на общи протоколи за вземане на проби и методи за анализ, заложен в базовите проучвания и в програмите за контрол (вж. точка 5), когато се касае за живи животни, и посредством използването на общи микробиологични критерии, когато се касае за храни (вж. точка 6.2). Вследствие на това данните за разпространение в отделните държави-членки станаха съпоставими и може да се предвиди изготвяне на оценка на риска на равнище на Общността.

Създадена бе референтна лаборатория на Общността за салмонела, която координира мрежата от национални референтни лаборатории с цел подобряване на методологията за изпитвания и гарантиране на високото качество на лабораторните анализи във всички държави-членки.

Действие: Следва да се насърчи изследователската дейност или да се подобри мониторинга при човека, за да се постигне по-добро оценяване на действителното разпространение на салмонелозата при човека и по-добре да се сравни разпространението в отделните държавите-членки и, при възможност, в трети държави.

4. КОНТРОЛ НА САЛМОНЕЛАТА ВЪВ ФУРАЖИТЕ

Преработените животински протеини трябва да отговарят на критерия по отношение на салмонела, установен в Регламент (ЕО) № 1774/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 3 октомври 2002 г. за установяване на здравни правила относно странични животински продукти, непредназначени за консумация от човека⁸.

Салмонела бе открита и в значителен брой фуражни суровини на растителна основа като соево и рапично брашно. Поради това мерките, установени в Регламент (ЕО) № 183/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 12 януари 2005 г. за определяне на изискванията за хигиена на фуражите⁹, включително система НАССР, са от изключителна важност за предотвратяване или ограничаване на заразяването със салмонела по време на транспортирането, складирането или обработването на фуражни суровини.

През юни 2008 г. Експертната група по биологични опасности на ЕОБХ изготви становище относно микробиологичната оценка на риска при фуражите за животни, отглеждани за производство на храни. В становището се препоръчва да бъдат изготвени критерии по отношение на салмонелата във фуражите (от растителен произход) с цел предотвратяване появата на зараза при животните.

Действие: Обсъждане на критерии по отношение на салмонелата във фуражите. Понастоящем се осъществява обмен на становища с държавите-членки и заинтересованите страни.

⁸ ОВ L 273, 10.10.2002 г., стр. 1.

⁹ ОВ L 35, 8.2.2005 г., стр. 1.

5. КОНТРОЛ НА САЛМОНЕЛАТА В ЖИВОТИНСКИТЕ ПОПУЛАЦИИ

В съответствие с разпоредбите на Регламент (ЕО) № 2160/2003 бяха установени цели на Общността за намаляване на разпространението на салмонела в популациите от домашни птици и от свине. По отношение на всяка популация се възприема сходен подход:

- Само няколко месеца след присъединяването на още 10 държави-членки към ЕС през 2004 г. бяха предприети базови проучвания на разпространението на салмонела в съответствие с Директива 2003/99/ЕО. По този начин бяха събрани съпоставими данни за кокошките носачки и за бройлерите в 25-те държави-членки. Резултатите от базовите проучвания за пуйките и свинете за клане във всичките 27 държави-членки бяха готови през първата половина на 2008 г. През 2008 г. бе проведено базово проучване на салмонелата при свинете за разплод.
- По отношение на популациите на домашни птици базовите проучвания дават референтния брой на случаите на зараза, който служи за определяне на целите за намаляване на случаите на зараза със салмонела, съгласно Регламент (ЕО) № 2160/2003. Те позволяват и анализ на рисковите фактори с оглед разработването на програми за контрол. На последно място, те насърчиха държавите-членки, в които разпространението е голямо, да ускорят своите действия преди въвеждането на изисквания от страна на Общността.
- По отношение на популациите на свине базовите проучвания предоставят данни, необходими за анализа на разходите и ползите, преди да бъдат използвани като референтен брой на случаите на зараза за определяне на целите за намаляване на случаите на зараза със салмонела. Освен това за целите на анализа на разходите и ползите е необходима количествена оценка на риска от страна на ЕОБХ. Популациите от домашни птици се ползват с дерогация по отношение на тези анализи на разходите и ползите.
- Всеки път, когато бъдат договорени цели за намаляване на случаите на зараза, държавите-членки и третите държави представят на Комисията национални програми за контрол.
- Програмите за контрол, които включват хармонизиран мониторинг на популацията, започват да се прилагат, след като бъдат одобрени и във всички случаи — в рамките на 18-те месеца след определянето на цел за намаляване на случаите на зараза. Пускането на пазара на живи животни и яйца е ограничено, ако програмите за контрол не са представени или одобрени, или ако е установено наличието на някои серотипове на салмонела.

5.1. Кокошки за развъждане от вида *Gallus gallus*

С Регламент (ЕО) № 1003/2005 на Комисията от 30 юни 2005 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 2160/2003¹⁰ бе определена цел за намаляване на салмонелата сред стадата от кокошки за развъждане. До края на 2009 г. максимум 1 % от птичите стада от възрастни птици за развъждане могат да бъдат заразени с един от петте основни серотипа.

След като на 1 януари 2007 г. започна прилагането на националните програми за контрол, от държавите-членки се изисква да взимат проби от всички стада или люпилни, като използват хармонизиран метод. В случай че бъде установена *Salmonella Enteritidis* или *Salmonella Typhimurium*, производството на яйца за люпене трябва да се преустанови, а кокошките се умъртвяват или заколват при спазване на изискванията за безопасност. През 2007 г. едва 1,2 % или по-малко от стадата в повечето държави-членки все още са били заразени с петте основни серотипа, като така целта е била почти или напълно постигната. В пет държави-членки процентът на заразените стада все още е вариал между 4,2 и 15,4 %.

След приемането на Решение 2007/843/ЕО на Комисията от 11 декември 2007 г. относно одобрение на програми за контрол на салмонела при птичите стада от вида *Gallus gallus* в определени трети страни¹¹ вносът на яйца за люпене и на живи птици за развъждане е разрешен единствено от Съединените американски щати, Канада, Хърватия, Тунис и Израел, тъй като само тези държави са представили програма за контрол на салмонелата, еквивалентна на разпоредбите на ЕС.

5.2. Кокошки носачки

Базовото проучване привлече вниманието към съществената разлика, която се наблюдава в разпространението на салмонела сред стадата кокошки носачки — цифрите варират от 0 до 50 % заразени със салмонела стада. Поради тази разлика и поради широкото разпространение в редица държави-членки Комисията реши да определи целта за намаляване, като използва за отправна точка предходната година и се стреми процентът на разпространението да спадне под 2 % (Регламент (ЕО) № 1168/2006¹²).

Прилагането на програмата за контрол на салмонелата в стадата от кокошки носачки започна във всички държави-членки (най-късно на 1 февруари 2008 г.), като включва хармонизиран мониторинг на всички стада на всеки 15 седмици.

Освен това Комисията предприе мерки (Регламент (ЕО) № 1237/2007 на Комисията¹³) за ограничаване на пускането на пазара на яйца за консумация:

- от 1 ноември 2007 г. — в случай, че стадото е източник на зараза със салмонела при човека,

¹⁰ ОВ L 170, 1.7.2005 г., стр. 12.

¹¹ ОВ L 332, 18.12.2007 г., стр. 81.

¹² ОВ L 211, 1.8.2006 г., стр. 4.

¹³ ОВ L 280, 24.10.2007 г., стр. 5.

– от 1 януари 2009 г. — ако отсъствието на *Salmonella Enteritidis* или *Salmonella Typhimurium* не е доказано чрез мониторинга.

Въз основа на представянето и одобряването на еквивалентни програми за контрол износ на яйца за консумация за ЕС е разрешен единствено от Швейцария и Хърватия. Износ на живи птици, предназначени за носачки, е разрешен единствено от тези две държави и от Съединените американски щати.

5.3. Бройлери

В периода от октомври 2005 г. до септември 2006 г. бе проведено базово проучване на стадата от бройлери в държавите-членки. На равнище Общност в 23,7 % от случаите изследваните за салмонела стада показаха положителни резултати.

Вследствие на това с Регламент (ЕО) № 646/2007 на Комисията от 12 юни¹⁴ бе определена цел за намаляване на процента на стадата, които остават положителни за *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium*, до 1 % или по-малко.

Прилагането на програмите за контрол на салмонелата при стадата от бройлери започна във всички държави-членки най-късно на 1 януари 2009 г. и в тях се включва мониторинг на всички стада преди извозването на бройлерите до кланицата.

По силата на Регламент (ЕО) № 2160/2003 от края на 2010 г. нататък салмонелата следва да „отсъства в 25 g“ прясно птиче месо, но все още е необходимо Комисията да определи подробни правила.

Еквивалентни гаранции по отношение на износа на заклани птици бяха предоставени единствено от Швейцария. Еднодневни бройлери могат да бъдат изнасяни за ЕС единствено от Швейцария и от Съединените американски щати.

Действие: Комисията ще приеме подробни правила относно критерия за безопасност на храните, свързан със салмонелата, по отношение на прясното птиче месо преди края на годината, като в тях ще бъдат включени минимална честота на вземане на проби, хармонизирани планове за вземане на проби и методи за анализ. Непосредствено след като бъдат договорени подробностите относно търговията с прясно птиче месо в ЕС, ще бъде проведено оценяване на еквивалентните гаранции, предоставяни от трети държави, от които понастоящем е разрешен износът на прясно птиче месо.

5.4. Пуйки

В периода от октомври 2006 г. до септември 2007 г. бе проведено базово проучване на пуйките във всички държави-членки, включително в България и Румъния. Общността установи, че разпространението на положително

¹⁴ ОВ L 151, 13.6.2007 г., стр. 21.

реагирани на тест за салмонела стада е било 13,6 % при пуйките за развъждане и 30,7 % при пуйките за угояване.

Въз основа на резултатите от базовото проучване с Регламент (ЕО) № 584/2008 на Комисията от 20 юни 2008 г.¹⁵ бе определена цел за намаляване на процента на стадата, които остават положителни за *Salmonella Enteritidis* и *Salmonella Typhimurium*, до 1 % или по-малко.

Понастоящем Комисията оценява националните програми за контрол, представени от държавите-членки и от трети държави. Програмите за контрол ще започнат да се прилагат от началото на 2010 г.

Критерият за безопасност на храните по отношение на прясното птиче месо ще започне да се прилага от края на 2010 г. нататък не само за месото от бройлери, но и за месото от пуйки.

Действие: Оценяване и евентуално одобряване на програмите за контрол на държавите-членки и на трети държави преди края на 2009 г.

5.5. Свине за клане

В периода от октомври 2006 г. до септември 2007 г. бе проведено базово проучване на свинете за клане във всички държави-членки, включително в България и Румъния. На равнище Общност в 10,3 % от случаите изследваните за салмонела свине за клане показаха положителни резултати.

Комисията провежда анализ на разходите и ползите в съответствие с Регламент (ЕО) № 2160/2003, преди да определи цел на Общността за намаляване на разпространението. Анализът включва количествена оценка на рисковите фактори и възможностите за намаляването им, както и преценка на ползите за човешкото здраве. Той се осъществява в тясно сътрудничество с ЕОБХ и следва да приключи до средата на 2010 г.

Действие: Непосредствено след като приключи анализът на разходите и ползите, ще бъде определена цел за намаляване на разпространението. Независимо от дадено закъснение при определяне на цел за намаляване на разпространението, дължащо се на необходимостта от събиране на съпоставими данни за разпространението в 27-те държави-членки и изискването за провеждане на анализ на разходите и ползите, действащата в момента правна рамка, и по-специално регламентите в областта на хигиената (вж. точка 6.1) и регламента относно микробиологичните критерии за храните (вж. точка 6.2), вече гарантират високо ниво на безопасност на храните.

5.6. Свине за разплод

В периода от януари до декември 2008 г. във всичките 27 държави-членки бе проведено базово проучване на свинете за разплод. Комисията ще проведе анализ на разходите и ползите, сходен на анализа по отношение на свинете за клане, преди да определи цел на Общността за намаляване на

¹⁵ ОВ L 162, 21.6.2008 г., стр. 3.

разпространението. Анализът включва количествена оценка на рисковите фактори и възможностите за намаляването им, както и преценка на ползите от намаляването на салмонелата при свинете за угояване. Той ще се осъществи в тясно сътрудничество с ЕОБХ и следва да приключи до края на 2010 г.

Действие: Непосредствено след осъществяването на анализа на разходите и ползите ще бъде определена цел за намаляване на разпространението на салмонела при свинете за разплод, което е по-късно от датата, определена в Регламент (ЕО) № 2160/2003.

6. КОНТРОЛ НА САЛМОНЕЛАТА В ХРАНИТЕ

6.1. Регламенти относно хигиената

С Регламент (ЕО) № 852/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно хигиената на храните¹⁶ се определят общи правила за операторите на предприятия за храни по отношение на хигиената на храните. С него се гарантира безопасността на храните по цялата хранителна верига чрез прилагане на процедури, основаващи се на HACCP, и на добри хигиенни практики.

С Регламент (ЕО) № 853/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход¹⁷ се допълват правилата, определени в Регламент (ЕО) № 852/2004, по отношение на непреработените и преработените продукти от животински произход. Правилното му прилагане се гарантира с Регламент (ЕО) № 854/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за определяне на специфичните правила за организирането на официален контрол върху продуктите от животински произход, предназначени за човешка консумация¹⁸.

Тези регламенти предоставят обща рамка за хигиенните условия, чрез които наличието на салмонела в храните се ограничава. Понастоящем се изготвя доклад, в който се оценява прилагането на регламентите.

6.2. Регламент (ЕО) № 2073/2005 относно микробиологични критерии за храните

С Регламент (ЕО) № 2073/2005 от 15 ноември 2005 г.¹⁹ се определят микробиологичните критерии за някои микроорганизми и правилата за прилагане, които трябва се спазват от производителите и търговците на храни.

С регламента се установяват критерии за безопасност на храните по отношение на салмонелата в 18 групи храни, сред които кайма и месни полуфабрикати, механично отделено от трупа месо, яйчени продукти, сладолед и сухи

¹⁶ ОВ L 139, 30.4.2004 г., стр. 1; поправен с ОВ L 226, 25.6.2004 г., стр. 3.

¹⁷ ОВ L 139, 30.4.2004 г., стр. 55; поправен с ОВ L 226, 25.6.2004 г., стр. 22.

¹⁸ ОВ L 139, 30.4.2004 г., стр. 206; поправен с ОВ L 226, 25.6.2004 г., стр. 83.

¹⁹ ОВ L 338, 22.12.2005 г., стр. 1.

специализирани храни за бебета. Тези критерии определят приемливостта на храните, пуснати на пазара.

В регламента са установени и критерии за технологична хигиена по отношение на наличието на салмонела в кланични трупове на бройлери, пуйки, свине, едър рогат добитък, овце, кози и коне. Те определят индикативна стойност, над която се изискват корективни действия с оглед запазване на хигиенните условия в процеса на преработка.

7. КОНТРОЛ НА РЕЗИСТЕНТНОСТТА КЪМ АНТИБИОТИЦИ ПРОТИВ САЛМОНЕЛА

7.1. В Европейския съюз

По данни на ЕОБХ през последните години се наблюдава тенденция на нарастване на броя на изолатите на салмонела при човека, резистентни към антибиотици²⁰.

Резистентността на изолатите на салмонела, наблюдавана при свинете и едрия рогат добитък, и донякъде при бройлерите, както и в произведеното от тях месо, до голяма степен прилича на резистентността, наблюдавана при човека. Това ясно показва наличието на група изолати на салмонелата, проявяващи резистентност към антибиотици в животните, отглеждани в стопанства, и в храните, произведени от тях.

От 1 януари 2006 г. в ЕС е забранено използването като фуражни добавки на антибиотици, различни от кокцидиостатици и хистомоноостатици. Освен това антибиотиците не могат да бъдат използвани като специфичен метод за контрол на салмонелата сред домашните птици, освен при изключителни обстоятелства, ясно определени в Регламент (ЕО) № 1177/2006 на Комисията от 1 август 2006 г.²¹ Предвид тази забрана програмите за контрол, насочени към намаляване на случаите на салмонела в отглежданите в стопанства животински популации, могат да се окажат най-ефикасният начин за намаляване на резистентната към антибиотици салмонела.

За да бъде получена съпоставима информация от всички държави-членки, Комисията прие хармонизирани правила относно мониторинга на резистентността на изолатите на салмонела²².

Освен това бяха създадени референтна лаборатория на Общността и мрежа от национални референтни лаборатории за антимикуробна резистентност²³ с цел

²⁰ Обобщен доклад на Общността за тенденциите и източниците на зоонози, агенти, причиняващи зоонози, антимикуробна резистентност и огнища на зараза с хранителен произход в Европейския съюз през 2006 г. (*The EFSA Journal* (2007 г.), 130).

²¹ ОВ L 212, 2.8.2006 г., стр. 3.

²² Решение 2007/407/ЕО на Комисията от 12 юни 2007 г. за хармонизиране на мониторинга по отношение на антимикуробната устойчивост на *Salmonella* при домашни птици и прасета, ОВ L 153, 14.6.2007 г., стр. 26.

²³ Регламент (ЕО) № 776/2006 от 23 май 2006 г. за изменение на приложение VII към Регламент (ЕО) № 882/2004 по отношение на референтните лаборатории на Общността, ОВ L 136, 24.5.2006 г., стр. 3.

подобряване на методологията за изследване и гарантиране на високо качество на лабораторните анализи във всички държави-членки.

Комисията предостави мандат на компетентните научни органи, а именно НКВИНЗР²⁴, ЕОБХ, ЕМЕА²⁵ и ECDC, да извършват оценка на риска от антимикробна резистентност при агентите, причиняващи зоонози, в това число и салмонела.

Действие: Комисията ще разгледа оценката на риска, изготвена от НКВИНЗР/ЕОБХ/ЕМЕА/ECDC, с цел набелязване на подходящи действия, ако това е необходимо.

7.2. На международно равнище

От 2007 г. нататък Европейската общност пое инициативата за разработване на управленски решения в рамките на *ad hoc* междуправителствена работна група по въпросите на антимикробната резистентност, създадена от комисията на кодекса Codex Alimentarius на ФАО/СЗО. Предварителните разработки на Световната организация за здравеопазване на животните (ОИЕ) се следят много внимателно.

Действие: Комисията ще продължи да оказва подкрепа, така че насоките на кодекса относно антимикробната резистентност да бъдат приети до 2011 г.

8. СПЕЦИАЛНИ ГАРАНЦИИ

При присъединяването си Финландия и Швеция получиха специални гаранции по отношение на салмонелата. Останалите държави-членки, които желаят да изнасят месо или яйца за Финландия или Швеция, трябва да докажат, че продуктите не съдържат салмонела, като следват строг протокол за вземане на проби. Причината, поради която на Финландия и Швеция бяха предоставени специални гаранции, бе благоприятната епидемиологична обстановка в тези страни и строгите мерки, които те прилагат в рамките на своите програми за контрол.

Всяка една държава-членка или регион в държава-членка, където се прилагат програми за контрол, признати за еквивалентни на програмите, одобрени по отношение на Финландия и Швеция, може да получи същите специални гаранции.

През 2007 г. Дания подаде заявление за предоставяне на специални гаранции по отношение на салмонелата в месо от бройлери и яйца, сходни на гаранциите, предоставени на Финландия и Швеция. Счетено бе обаче, че разпространението на салмонела в Дания все още не е достатъчно ниско, за да получи подкрепата на мнозинството от държавите-членки.

²⁴ Научен комитет по възникващи и идентифицирани нови здравни рискове.
²⁵ Европейска агенция по лекарствата

Действие: Комисията ще преразгледа предоставянето на специални гаранции на Дания след допълнително намаляване на разпространението и ще продължи да разглежда заявленията на държавите-членки за получаване на специални гаранции.

9. ОБУЧЕНИЕ ЗА КОНТРОЛ НА ЗООНОЗИТЕ

През 2007 г., както и през 2008 г. бяха организирани пет четиридневни обучителни сесии за мониторинг и контрол на зоонозите в рамките на програмата „По-добро обучение за по-безопасни храни“. Контролът на салмонелата бе основната тема на обучението, а целта му бе:

- да се даде възможност на близо 200-та представители на компетентните органи да придобият адекватни умения за планиране или адаптиране на националните програми/планове за контрол на зоонозите в съответствие със законодателството на ЕС,
- да се вземат съгласувани с очакванията на ЕС решения в рамките на мониторинга и контрола на зоонозите, както и на прилагането на микробиологични критерии по отношение на храните.

Провеждането на обучението с други участници продължава през 2009 г. и ще продължи и през 2010 г.

През 2006, 2007 и 2008 г. бе организирано обучение от по-общ характер относно прилагането на HACCP, което привлече над 1100 участници от държавите-членки и от 15 държави извън ЕС.

10. ЗАСЕДАНИЕ НА РАБОТНАТА ГРУПА ПО КОНТРОЛ НА САЛМОНЕЛАТА

Комисията създаде работна група по контрол и ликвидиране на болестите по животните с цел повишаване на ефективността на предприетите от държавите-членки мерки, както и подобряване на съотношението разходи/ползи при съфинансираните от Общността програми за контрол, например програмите, свързани със салмонелата.

В периода от септември 2007 г. до март 2009 г. бяха организирани четири регионални заседания, посветени специално на контрола на салмонелата. Комисията и представените държавите-членки разгледаха националните програми за контрол при домашните птици, обмениха опит във връзка с изпълнението на програмите и определиха областите, в които е необходимо да се предприемат допълнителни действия.

Действие: Комисията ще продължи да организира специфични *ad hoc* заседания за онези държави-членки, които имат програми за контрол на салмонелата, които вече са одобрени и се ползват от съфинансиране.

11. СЪФИНАНСИРАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ ЗА КОНТРОЛ НА САЛМОНЕЛАТА ОТ СТРАНА НА ОБЩНОСТТА

По силата на Решение 90/424/ЕИО на Съвета от 26 юни 1990 г. относно разходите във ветеринарната област²⁶, програмите за контрол на зоонотичната салмонела могат да бъдат съфинансирани от Общността.

За 2008 г. 20 държави-членки представиха програми за контрол на салмонелата при стадата от кокошки носачки от вида *Gallus gallus*, които бяха сметени за допустими за съфинансиране, а 19 държави-членки получиха финансова подкрепа на Общността за прилагането на техните програми за контрол на салмонелата в стада с домашни птици за развъждане. Съфинансираните от Общността мерки включват разходите, направени от компетентните органи на държавите-членки за извършването на бактериологични тестове, за закупуването на ваксини, както и за компенсациите, изплатени за унищожаването на стадата. За 2008 г. Общността предостави обща сума от 29 935 000 EUR за контрол на салмонелата.

За 2009 г. 20 държави-членки представиха програми за контрол на салмонелата при стадата от кокошки за развъждане от вида *Gallus gallus*, получени бяха 22 заявления за съфинансиране на програми за контрол при стадата от кокошки носачки от вида *Gallus gallus* и 16 държави-членки подадоха заявления за финансова подкрепа за прилагането на програма за контрол на салмонелата при бройлери.

През 2009 г. за първи път разходите във връзка с анализа, целящ проверка на ефикасността на използването на дезинфектанти, се считат за допустими.

12. УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ

С общностното законодателство във връзка с контрола на салмонела се цели да се повиши безопасността на храните по отношение на потребителите. Чрез него може също така да се подобри положението на европейските производители на храни на международния пазар, тъй като някои държави вносителки обръщат голямо внимание на наличието на салмонела в храните, а е възможно редица държави, които понастоящем изнасят храни, да изпитват затруднения при спазването на строгите изисквания на ЕС.

При все това, в самото начало на прилагането на програма за контрол, когато случаите на зараза са все още относително много, не бива да се подценява социално-икономическото въздействие на мерките. Поради това е от съществено значение за правилното и успешно прилагане на програмата за контрол заинтересованите страни да бъдат готови да окажат нужното съдействие.

Ето защо Комисията изразява своето задоволство от това, че заинтересованите страни разработват общностен наръчник за добри хигиенни практики. По-специално:

- Комитетът на професионалните селскостопански организации в ЕС, Общата конфедерация на селскостопанските кооперации в ЕС

²⁶ ОВ L 224, 18.8.1990 г., стр. 19.

(СОРА/СОГЕСА) и Европейският съюз за търговия на едро с яйца, яйчени продукти, домашни птици и дивеч (EUWEP) се договориха да разработят общностен наръчник за добри хигиенни практики в стадата от кокошки-носачки,

- СОРА/СОГЕСА и Асоциацията на центрoвете за преработка и търговия с домашни птици в ЕС (a.v.e.c) се договориха да разработят общностен наръчник за добри хигиенни практики в стадата с бройлери и в кланиците.

И в двата наръчника вниманието ще бъде фокусирано върху контрола на салмонелата.

Действие: Комисията ще продължи да насърчава участващите заинтересовани страни да разработват наръчници за добри хигиенни практики, по-специално за производството на свинско месо.

13. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ДЕЙНОСТИ

Значителен брой инициативи, насочени към салмонелата и антимикробната резистентност, бяха предприети и получиха подкрепата на Комисията в рамките на шестата и седмата рамкова програма за научноизследователска дейност (РП). Така например вниманието в рамките на мрежата за високи научни постижения MEDVETNET, част от шестата РП, е насочено към превенцията и контрола на зоонозите (предимно с хранителен произход). Полезно би било трансатлантическо научно сътрудничество по отношение на най-добрите подходи за справяне с проблемите, свързани със зоонозите.

14. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Понастоящем в Регламент (ЕО) № 2160/2003 вниманието е насочено към контрола на салмонелата в рамките на първичното производство на домашни птици и свине. Комисията успя да определи цели за намаляване на случаите на салмонела, които са в съответствие с изискванията на законодателството. Само по отношение на свинете се наблюдава съществено закъснение при определянето на такава цел поради необходимостта от набавяне на съпоставими данни за разпространението от всичките 27 държави-членки и поради изискването за извършване на анализ на разходите и ползите. Счита се, че е необходимо да се осъществи цялостен анализ на разходите и ползите, преди да се определи цел за намаляване на разпространението на заразата при свинете, тъй като съществуващите научни мнения и опит на някои държави-членки не са достатъчно основание за такова намаляване.

Комисията не се ограничи до приемане на разпоредби във връзка с изпълнението на Регламент (ЕО) № 2160/2003, а предприе и инициативата за осъществяване на допълнителни действия, необходими за повишаване на вероятността за успех на нейния подход, като например:

- осигуряване на обучение на компетентните органи на държавите-членки и на трети държави;

- убеждаване на европейските организации на заинтересованите страни да вземат активно участие;
- предоставяне на финансова подкрепа на държавите-членки.

Контролът на салмонелата бе също така включен в по-широкообхватен подход за контрол на патогенните агенти по цялата хранителна верига в съответствие с подхода на Комисията „от фермата до трапезата“ и предвид на възможните отрицателни странични ефекти, като повишаването на антимикробната резистентност.

Комисията засили мониторинга на салмонелата, за да провери резултатите от своите собствени усилия и от усилията, положени от държавите-членки, посредством събиране на референтни стойности в рамките на базовите проучвания, изграждане на мрежи между лабораториите и хармонизиране на протокола за вземане на проби.

След приемането на Регламент (ЕО) № 2160/2003 относно контрола на зоонозите, компетентните органи и заинтересованите страни са все по-информирани и мотивирани за борба със салмонелата, като често това води до предприемане на действия, преди разпоредбите на Общността да са станали задължителни. Въздействието върху общественото здраве вече е видимо, както сочат тенденциите в развитието на салмонелоза при човека в периода 2004—2007 г., показани във фигура 1. Освен това съществено намаляване на разпространението може да се очаква след 2009 г. (въвеждане на ограничения по отношение на яйцата за консумация) и след 2011 г. (въвеждане на критерий за безопасност на храните по отношение на птичето месо).

Фигура 1: Брой на докладваните случаи на салмонелоза в ЕС-25 от 2004 г. до 2007 г.

